

Česká školní inspekce Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČSIS-11/23-S

Název	Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb, Příbram, Gen. R. Tesaříka 114
Sídlo	Gen. R. Tesaříka 114, 261 01 Příbram I
E-mail	iss@pbm.cz.n.cz
IČO	00 508 268
Identifikátor	600 170 233
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Ing. Marcela Hodková
Zřizovatel	Středočeský kraj
Místo inspekční činnosti	Gen. R. Tesaříka 114, Příbram I
Inspekční činnost na místě	17. – 19. ledna 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se zaměřením na neúspěšnost ve společné části maturitní zkoušky (dále „MZ“) ve zkušebních obdobích let 2019–2022.

Charakteristika

Příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost střední školy. K 30. září 2022 se ve škole vzdělávalo 459 žáků (naplněnost 42 %), z toho 302 žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou (dále „maturitní obory“) Hotelnictví (53 žáků), Cestovní ruch (78 žáků), Pedagogické lyceum (117 žáků) a Podnikání (54 žáků nástavbového studia)

v denní formě vzdělávání. Počet žáků maturitních oborů od předešlé inspekční činnosti v roce 2019 vzrostl v důsledku zvýšení počtu žáků v oboru Pedagogické lyceum.

K termínu inspekční činnosti škola evidovala v maturitních oborech šest žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále „SVP“) a třináct žáků-cizinců, z toho je přibližně třetina s částečnou jazykovou bariérou.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy (dále „ředitelka“) od předešlé inspekční činnosti aktualizovala koncepční záměry. Stanovené cíle v oblasti výsledků vzdělávání však nejsou dostatečně konkretizovány ve vztahu k úspěšnosti žáků ve společné části MZ. Opatření ke zlepšování výsledků žáků vzdělávání byla jen částečně účinná, zejména se nepodařilo dostatečně zvýšit úspěšnost žáků v nástavbovém studiu.

Uplatňovaný systém řízení odpovídá velikosti a zaměření školy. Ze záznamů z poradních orgánů ředitelky a z rozhovorů s pedagogy je zřejmé, že škola pravidelně vyhodnocuje úspěšnost žáků při ukončování studia. Do zlepšování jejich výsledků ve společné části MZ jsou aktivně zapojeni učitelé v příslušných předmětových komisích, které navrhují a realizují konkrétní postupy ke snížení neúspěšnosti žáků zejména v didaktických testech.

Kontrolní a hospitační činnost vedení školy je účelně zaměřena mj. na výuku předmětů společné části MZ a zpravidla vyúsťuje v doporučení ke zlepšení kvality vzdělávání. Pozitivem je sdílení poznatků z hospitační činnosti v rámci pedagogické rady i vzájemná hospitační činnost zejména nově příchozích pedagogů a jejich uvádějících učitelů.

K termínu inspekční činnosti byla v předmětech společné části MZ plně odborně kvalifikovaně zajištěna výuka matematiky. Výuka českého jazyka a literatury i cizích jazyků je odborně kvalifikovaně zabezpečena přibližně z 80 %. Obdobný je i podíl výuky vedené učiteli s příslušnou předmětovou specializací. Ředitelka prokazatelně usiluje o zajištění vzdělávání odborně kvalifikovanými pedagogy. Patrná je i snaha vedení školy o postupnou stabilizaci personálního obsazení výuky předmětů společné části MZ. Další vzdělávání pedagogů vychází z rámcového plánu, prioritou je v souladu s potřebami školy studium k získání odborné kvalifikace. Vzdělávání učitelů předmětů společné části MZ bylo zacíleno na organizační zajištění MZ, hodnocení dílčích zkoušek předmětů společné části MZ a také na didaktiku téhoto předmětu. Přiležitostí ke zlepšení je zaměření dalšího vzdělávání např. na metody aktivizace žáků ve výuce.

Škola zajišťuje v rámci poradenských služeb účelně podporu žákům se SVP. Systém pravidelného přenosu informací o potřebách téhoto žáků mezi výchovným poradcem a pedagogickými pracovníky je funkční, opatření doporučená školskými poradenskými zařízeními byla v hodnoceném období realizována.

Materiální podmínky umožňují výuku předmětů společné části MZ. Od předešlé inspekční činnosti se zvýšilo využití digitální techniky ve vzdělávání, např. zařazování online aplikací pro aktivizaci žáků či sdílení výukových materiálů. Ve vztahu k podpoře čtenářství a čtenářské gramotnosti je přiležitostí ke zlepšení další rozšiřování knižního fondu školní knihovny, které bylo zčásti realizováno již ve školním roce 2021/2022.

Při přijímacím řízení do maturitních oborů včetně nástavbového studia škola, s výjimkou roku 2021 zohledňujícího specifika vzdělávání v době pandemie covid-19, využívala jednotnou přijímací zkoušku. Při přijímacím řízení pro školní rok 2022/2023 vedl převise poptávky uchazečů o maturitní obory k nepřijetí méně úspěšných uchazečů. Významný (témař trojnásobný) byl převise poptávky o obor vzdělání Pedagogické lyceum. V předešlých

školních rocích byli zpravidla přijati všichni uchazeči, včetně uchazečů s nižšími studijními předpoklady. Z analýzy výsledků uchazečů v jednotné přijímací zkoušce je zřejmé, že ve všech maturitních oborech je jejich úspěšnost mírně nižší než ve srovnatelné skupině oborů vzdělání v ČR. Významný je tento rozdíl zejména v úspěšnosti v jednotné přijímací zkoušce z matematiky.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vzhledem k nižšímu počtu žáků ve čtyřletých maturitních oborech výuka probíhá v některých ročnících ve víceoborových třídách, na výuku cizích jazyků jsou žáci zpravidla děleni do skupin podle oborů. Společným znakem hospitované výuky byla pozitivní pracovní atmosféra. Hodiny byly pečlivě připravené s jasným vymezením cíle a tématu i převážně vhodně strukturované. V jejich závěrečné fázi však vyučující někdy opomíjeli vyhodnocení stanoveného vzdělávacího cíle s ohledem na dosažený učební pokrok žáků. Učitelé rovněž jen v malé míře uplatnili formativní hodnocení a pouze ojediněle vedli žáky k sebereflexi nebo objektivnímu posouzení výkonu spolužáků. Ve znalostech žáků jednotlivých oborů byly zřejmě dílčí rozdíly. Vyšší podíl nedostatečně upevněného učiva z předcházejícího vzdělávání byl patrný u žáků nástavbového studia. Přiměřeně byla zohledněna jazyková bariéra žáků-cizinců. Ve vyšších ročnících bylo patrné cílené zaměření výuky na přípravu žáků k úspěšnému zvládnutí didaktických testů. Přínosem pro žáky bylo také účelné využívání digitálních technologií zejména k podpoře názornosti výuky, rozvoji dovednosti porozumět slyšenému projevu v cizím jazyce, k aktivizaci žáků využitím online aplikací popř. k samostatnému vyhledávání informací.

Ve výuce českého jazyka a literatury převládala kombinace frontální výuky a samostatné práce žáků. Výklad nového učiva byl jasný, srozumitelný, doplněný vhodnými příklady včetně praktického uplatnění. Z práce žáků bylo zřejmé, že jsou vedeni k samostatnému pořizování poznámek. Zejména ve vyšších ročnících byl správně kladen důraz na upevnění učiva ve vztahu k MZ. Přesto v některých oblastech žáci častěji chybovali nebo úlohy řešili jen s dopomocí učitele, např. při vyhledání a užití jazykových prostředků, rozlišení funkčních stylů, slohových postupů nebo při porozumění textu. V hodinách literatury byly převážně vhodně voleny ukázky s cílem zaujmout žáky a motivovat je ke čtenářství. Cíleně byly uplatněny mezipředmětové vztahy a souvislost probíraného učiva s regionem. Výuka slohu byla účelně koncipována s ohledem na požadavky písemné zkoušky v profilové části MZ, a to jak požadovaným rozsahem písemných prací, tak i možností volit z různých slohových útvarů. Žáky motivovala i prezentace prací před třídou. Schopnost samostatného souvislého jazykového projevu byla ve větší míře zaznamenána u žáků Pedagogického lycea. Ve výuce ostatních maturitních oborů se jen částečně dařilo rozvíjet obsahově bohatší komunikaci. Učitelky častěji spoléhaly na stručné či jednoslovné odpovědi a opakovánou reakci nižšího podílu žáků třídy. V cílené aktivizaci pasivních žáků, např. formou zapojení do práce s chybou, do vysvětlování a odůvodňování jazykových jevů, má škola příležitost ke zlepšení. K obohacení výuky a k podpoře čtenářské gramotnosti škola využívá obvyklé aktivity, např. příležitostné návštěvy knihoven, divadelních a filmových představení, kulturních institucí, besedy se spisovateli.

Ve výuce cizích jazyků (anglického, německého, ruského a francouzského) byl důraz správně kladen na upevnění znalostí gramatických jevů i rozšíření slovní zásoby žáků, rovněž byly rovnoměrně rozvíjeny jejich receptivní i produktivní řečové dovednosti. Ve většině hodin byli žáci zdařile aktivizováni střídáním výukových forem a metod i činností včetně didaktických her, popř. inovativních metod (vytváření výukového materiálu žáky). Časté zařazování práce ve dvojici či skupině podpořilo schopnost interakce žáků.

v příslušném cizím jazyce i schopnost spolupracovat při řešení problémů. V hodinách byly účelně využity pracovní listy i práce s učebnicí, popř. autentické texty či videonahrávky. V části výuky byla efektivně zařazena práce s chybou. Průběžně poskytovaná zpětná vazba byla pro většinu žáků využitelná při dalším učení. Žáci prokazovali rozdílnou úroveň jazykových znalostí a dovedností, v anglickém jazyce zejména v nástavbovém studiu někteří i úroveň nižší než určenou příslušným rámcovým programem. Přesto však výuka byla jen minimálně obsahově či časově diferencována. Přínosem pro žáky bylo vedení převážné části hodin v cílovém jazyce.

V hodinách matematiky jasně formulované a přiměřené požadavky vyučujících spolu se zájmem jednotlivých žáků o dosažení dobrých osobních vzdělávacích výsledků podporovaly aktivní zapojení žáků do výuky. Pedagogové navazovali na předchozí vědomosti a zkušenosti žáků, motivovali je ke spolupráci. Převládalo frontální vyučování nejčastěji ve spojení s metodou řízeného rozhovoru a samostatnou prací žáků, zařazena byla účelně i kooperativní forma práce. Výklad nového učiva žáci pozorně sledovali, bez problémů se orientovali v nových pojmech, v případě potřeby se neobávali požádat o dodatečné upřesnění. Měli dostatek prostoru k upevňování a procvičování probíraného učiva. Vzdělávání bylo vedeno na velmi dobré pedagogické úrovni a vždy s důrazem na správnou odbornou terminologii.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Individuální výsledky vzdělávání žáků škola zjišťuje standardními nástroji, přede vším písemným a ústním zkoušením. K ověření znalostí žáků maturitních oborů při zahájení studia jsou využívány vstupní testy, které poskytují přehled o zvládnutí učiva z předcházejícího vzdělávání. Ve vyšších ročnících přispívá ke zjištění úrovně dosažených vědomostí a dovedností žáků v předmětech společné části MZ zadávání typových didaktických testů. Od předešlé inspekční činnosti se zlepšilo informování žáků a jejich zákonných zástupců o průběžné klasifikaci i absenci efektivnějším využitím školního informačního systému včetně online platformy. K informování zákonných zástupců žáků dále slouží individuální konzultace či třídní schůzky.

V oblasti prevence škola organizuje adaptační aktivity při zahájení vzdělávání, rovněž se zaměřuje na monitoring projevů rizikového chování žáků zejména v oblastech užívání návykových látek či projevů šikany. Tematika prevence je převážně součástí třídnických hodin. Příležitostí ke zlepšení je organizování preventivních programů i pro žáky vyšších ročníků, nikoli pouze pro žáky prvního a druhého ročníku.

Z rozboru průběžných výsledků vzdělávání je zřejmý rozdíl mezi výsledky žáků čtyřletých maturitních oborů a dvouletého nástavbového studia. Podíl žáků čtyřletých oborů prospívajících s vyznamenáním se ve školním roce 2021/2022 mírně zvýšil ve srovnání s předchozím obdobím s plně prezenční výukou (školní rok 2018/2019), naopak se snížil podíl žáků neprospívajících. Z výsledků žáků dvouletého nástavbového studia je patrný negativní vliv období distančního vzdělávání, neboť podíl žáků neprospívajících zejména v maturitním ročníku (přibližně třetina žáků) ve školním roce 2021/2022 významně vzrostl (ve školním roce 2018/2019 všichni žáci prospěli). Žáci nástavbového studia také dlouhodobě dosahují horšího průměrného prospěchu ve srovnání se žáky čtyřletých oborů.

Z podrobného rozboru výsledků žáků rovněž vyplývá, že ve školním roce 2021/2022 byla průměrná absence žáků čtyřletých oborů přibližně o čtvrtinu nižší než v předcházejícím období s plně prezenční výukou (školní rok 2018/2019). Z mezioborového porovnání je však patrné, že k účasti ve výuce nejsou dostatečně motivováni žáci nástavbového studia, jejichž

průměrná absence byla ve školním roce 2021/2022 přibližně 200 hodin na žáka. Pozitivním zjištěním je, že důsledné uplatňování přijatých opatření proti záškoláctví se projevilo ve všech oborech vzdělání snížením průměrné neomluvené absenze žáků ve srovnání s předcházejícím obdobím plně prezenční výuky.

Z individuálních výsledků žáků je zřejmé, že vyšší neúčast ve výuce byla zpravidla spojena s podprůměrnými výsledky a často souvisela rovněž s předčasným odchodem ze vzdělávání. Škola má v této oblasti přiležitost ke zlepšení, neboť např. ve školním roce 2021/2022 jen přibližně dvě třetiny žáků oboru Cestovní ruch a Hotelictví, třetina žáků oboru Pedagogické lyceum a pouze čtvrtina žáků oboru Podnikání úspěšně MZ ukončila vzdělávání v době stanovené rámcovým vzdělávacím programem.

Výsledky žáků ve společné části MZ se v maturitních obdobích 2019–2022 ve čtyřletých oborech a v nástavbovém studiu lišily. Z podrobné analýzy je zřejmé, že výsledky žáků oboru Cestovní ruch a Hotelictví se postupně zlepšovaly. Nejlepších výsledků stabilně dosahovali žáci oboru Cestovní ruch. Hrubá neúspěšnost žáků tohoto oboru (podíl žáků neúspěšných u MZ nebo zkoušku nekonajících z celkového počtu přihlášených žáků) ve společné části MZ byla v hodnoceném období mírně nižší než průměr hrubé neúspěšnosti v dané skupině oborů. V oboru Hotelictví se škole podařilo dosáhnout pozitivní změny ve snížení podílu žáků nekonajících po přihlášení MZ, který nepříznivě ovlivňoval výši hrubé neúspěšnosti v tomto oboru. Ve srovnání s předešlým školním rokem s plně prezenční výukou (školní rok 2018/2019), kdy MZ konaly v tomto oboru pouze dvě třetiny přihlášených žáků, konali MZ ve školním roce 2021/2022 všichni žáci (jeden neuspěl). Žáci oboru Pedagogické lyceum konali poprvé MZ ve školním roce 2021/2022. Všichni žáci po přihlášení MZ konali, ve společné části MZ neuspěl jeden žák.

Od předešlé inspekční činnosti se škole nepodařilo výrazněji zlepšit výsledky žáků ve společné části MZ v nástavbovém studiu oboru Podnikání. V maturitních obdobích 2019–2022 se hrubá neúspěšnost žáků při porovnání s průměrem v příslušné skupině oborů výrazněji neměnila, byla přibližně 1,5krát horší. Z podrobnější analýzy výsledků i z rozhovorů s pedagogy vyplývá, že neúspěšnost žáků tohoto oboru byla významně ovlivněna rozsahem distančního vzdělávání, který u dvouletého nástavbového studia představoval značný podíl z celkové výuky. Zejména v roce 2022 se negativní dopad distančního vzdělávání promítal do zhoršené motivace žáků ke studiu, resp. do vysokého podílu žáků, kteří po přihlášení nekonali MZ (neuzavřeli úspěšně maturitní ročník). V hodnoceném období tak postupně v tomto oboru narůstal podíl žáků, kteří po přihlášení nekonali MZ, např. v maturitním období 2019 nekonalo MZ přibližně 10 % žáků, zatímco v roce 2022 téměř 40 %. Neúspěšnost žáků konajících společnou část MZ se podařilo snížit, např. v roce 2019 neuspěla polovina žáků, v roce 2022 přibližně třetina. Výše hrubé neúspěšnosti tak byla v hodnoceném období postupně určována především podílem žáků nekonajících po přihlášení MZ.

Z podrobného rozboru individuálních výsledků je zřejmé, že neúspěšnost žáků u MZ zpravidla koresponduje s jejich slabými výsledky v průběhu vzdělávání. Žákům se v hodnoceném období nedářilo uspět přibližně ve stejném poměru jak v dílčí zkoušce z českého jazyka a literatury, tak i z cizího jazyka. Matematiku volili žáci minimálně, většinou v této zkoušce neuspěli.

Realizovaná opatření ke zvýšení úspěšnosti žáků ve společné části MZ, např. individuální konzultace a doučování včetně online studijní podpory, průběžné zadávání a vyhodnocování typových didaktických testů, identifikace a podpora žáků prokazujících slabší výsledky v předmětech společné části MZ, se projevila pozitivně ve výsledcích žáků čtyřletých oborů,

nebyla však dostatečně účinná v nástavbovém studiu zejména u žáků s horšími studijními návyky a nižší motivací ke vzdělávání.

Závěry

Vývoj školy

- zvýšil se celkový počet žáků v maturitních oborech, především v důsledku nárůstu počtu žáků oboru Pedagogické lyceum
- zlepšilo se materiální vybavení školy pořízením nových prostředků informačních a komunikačních technologií
- opatření k odstranění nedostatků zjištěných při předešlé inspekční činnosti byla částečně účinná

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- přetrvávající vyšší než průměrná hrubá neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky v oboru Podnikání
- nedostatečné koncepční zaměření na oblast výsledků vzdělávání žáků ve společné části maturitní zkoušky
- nižší míra využití aktivizujících metod, menší důraz na vedení žáků k samostatnému mluvenému projevu a k obsahově náročné komunikaci v části výuky českého jazyka a literatury
- opomíjení didaktických závěrů v části výuky, nižší míra využívání formativního hodnocení, vzájemného hodnocení žáků podle stanovených kritérií či sebereflexe vlastního učebního pokroku
- nižší míra diferenciace výuky vzhledem k rozdílné úrovni jazykové pokročilosti žáků
- nižší účinnost opatření ke snížení absence žáků v oboru Podnikání

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- formulovat konkrétní cíle v oblasti výsledků vzdělávání ve vztahu ke společné části maturitní zkoušky
- aktivizovat žáky ve výuce, rozvíjet komunikační dovednosti žáků, uplatňovat diferenciaci výuky podle individuálních potřeb a jazykové pokročilosti žáků, poskytovat žákům efektivní zpětnou vazbu o zvládnutí učiva, využívat evaluační nástroje ve výuce
- zaměřit další vzdělávání pedagogických pracovníků na aktivizační metody výuky
- realizovat opatření ke snížení absence a ke zvýšení úspěšnosti žáků a vyhodnocovat jejich účinnost
- přijímat uchazeče s odpovídajícími vzdělávacími předpoklady
- zvážit výmaz oboru Podnikání z rejstříku škol a školských zařízení

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných

při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csei.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, stav k termínu inspekční činnosti
2. Koncepční záměr rozvoje školy do roku 2024
3. Personální dokumentace učitelů zajišťujících výuku předmětů společné části MZ, koncepce jejich dalšího vzdělávání, přehled o absolvovaných vzdělávacích akcích za školní roky 2019/2020 až 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
4. Výroční zprávy o činnosti školy za školní roky 2019/2020 až 2021/2022
5. Kritéria přijímacího řízení, výsledky uchazečů v jednotné přijímací zkoušce při přijímacím řízení od roku 2017 k termínu inspekční činnosti
6. Evidence žáků (školní matrika) vedená elektronicky, včetně údajů o výsledcích vzdělávání žáků – stav k termínu inspekční činnosti (vzorek)
7. Rozvrhy vyučovacích hodin – školní rok 2022/2023
8. Třídní knihy – školní roky 2021/2022 a 2022/2023 (vzorek)
9. Dokumentace školního poradenského pracoviště (vzorek), stav k termínu inspekční činnosti
10. Školní vzdělávací programy vyučovaných maturitních oborů vzdělání – stav k termínu inspekční činnosti
11. Školní řád střední školy, stav k termínu inspekční činnosti
12. Záznamy z pedagogické rady a z jednání předmětových komisí, školní roky 2021/2022 a 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
13. Dokumentace ke kontrolní a hospitační činnosti vedení školy, školní roky 2021/2022 a 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
14. Inspekční zpráva čj. ČSIS-62/19-S
15. Výkaz M 8 o střední škole podle stavu k 30. září 2022
16. Webové stránky školy <https://isspb.cz/> stav k termínu inspekční činnosti

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csei.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce.

Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Ing. Jindra Malíková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Ing. Pavel Čámský, školní inspektor

Ing. Drahuše Šefčíková, školní inspektorka

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.